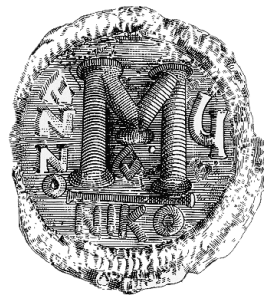

Народна банка на Република Македонија
Дирекција за истражување

Месечна информација

07/2008

август, 2008 година

СОДРЖИНА

1. ЦЕНИ	3
<i>1.1. Анкејта за инфлацискиџе очекувања</i>	6
2. ПЛАТИ	8
3. ЕКОНОМСКА АКТИВНОСТ	10
4. БИЛАНС НА ПЛАЌАЊА	11
5. МОНЕТАРНИ АГРЕГАТИ	14
6. КРЕДИТИ НА БАНКИТЕ	17
7. КАМАТНИ СТАПКИ И ДЕВИЗЕН КУРС	18
СТАТИСТИЧКИ ПРИЛОГ	20

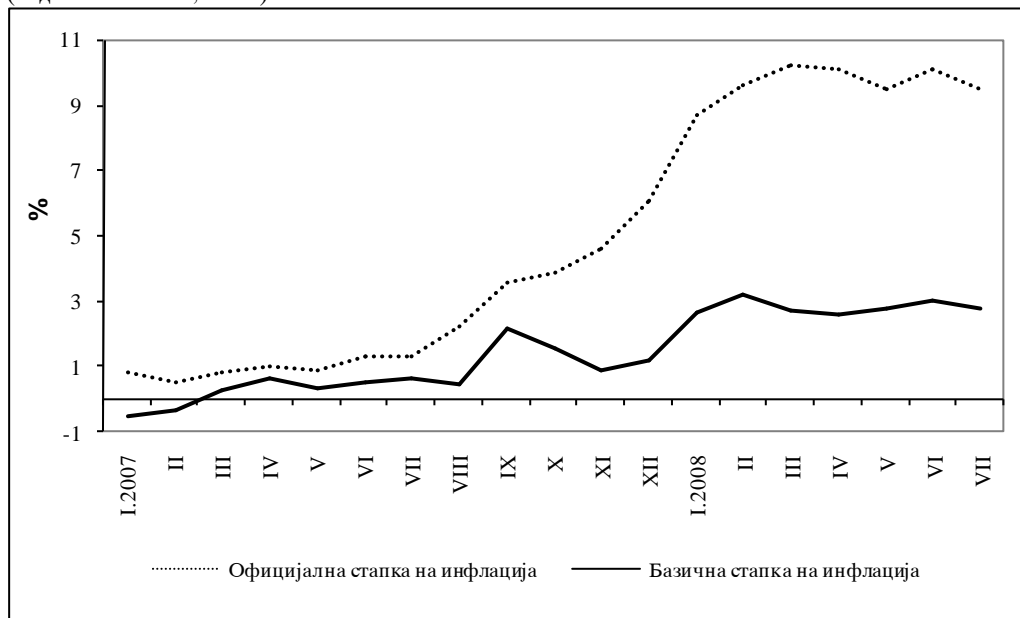
* Месечната информација содржи анализи врз основа на расположливите податоци заклучно со 20.08.2008 година.

1. ЦЕНИ

Во јули беше забележана негативна месечна стапка на инфлација од 0,9%, што претставува вообичаена сезонска промена во општото ниво на потрошувачките цени за овој месец од годината. Имено, падот главно се должи на пониските цени на исхраната, најмногу кај свежиот зеленчук и свежото овошје, а минимално намалување е забележано и кај цените на млекото и маслото за јадење. Во согласност со очекувањата, во јули 2008 година почна да забавува годишната стапка на инфлација и изнесуваше 9,5% (10,1% во јуни). Околу 71% од годишниот пораст на цените се должи на повисоките цени на храната, додека заедничкиот придонес на исхраната и нафтените деривати изнесува околу 87%. Кумулативната годишна стапка на инфлација во периодот јануари - јули 2008 година се задржа на нивото од јуни и изнесуваше 9,7%, при што продонесот на цените на исхраната и нафтените деривати изнесуваше околу 86%.

Поволни движења се забележани и кај годишната **базична стапка на инфлација** (инфлација без храната и енергијата), којашто во јули повторно се сведе на 2,8% (по зголемувањето до 3% во јуни). Забавувањето на базичната инфлација главно се должи на забавениот раст на цените на обувките, трошоците за одржување коли и цените на средствата за образование.

Графикон 1
Остварена и базична инфлација
(годишни стапки, во %)

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија и НБРМ.

Забавувањето на инфлацијата во јули беше очекувано (според априлската симулација¹), но сепак остварената инфлација е пониска од очекуваната, поради пониските остварувања кај храната. До крајот на кварталот се очекува нивото на

¹ Во април 2008 година, во макроекономските проекции направени во ноември 2007 година беа вклучени најновите макроекономски податоци, со цел да се согледаат нивните можни влијанија до крајот на годината.

цените на храната постојано да опаѓа на месечна основа, така што годишната и кумулативната просечна инфлација се очекува да бидат пониски на крајот на третиот квартал. Во прилог на остварувањето на ваквите очекувања може да се земе и актуелниот надолен тренд на цените на нафтата на светските берзи, како и очекуваното забавување на годишниот раст кај цените на храната (коишто веќе имаат пониски остварувања во однос на симулацијата), почнувајќи од август до крајот на годината. Во однос на зголемувањето на цените на парното (за 60% кај „Топлификација“ а.д. Скопје и за 30% кај „Скопје-Север“), коешто треба да стапи во сила од почетокот на август 2007 година, треба да се има предвид ниското учество на овие цени во вкупниот инфлациски индекс, поради што проценетиот ефект на ваквата промена врз вкупната инфлација е релативно мал.

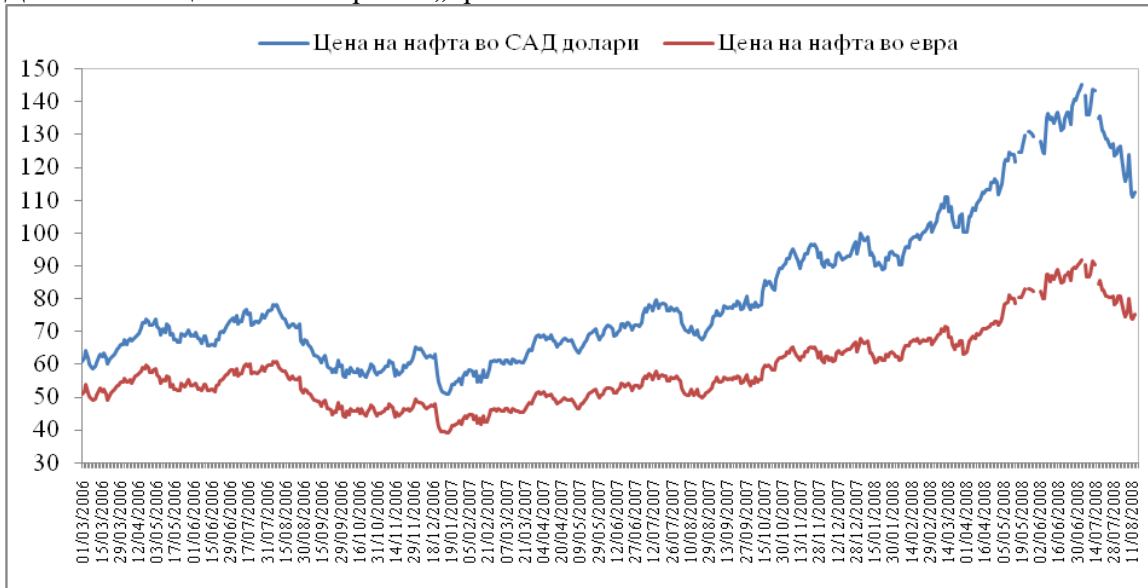
Неизвесноста околу натамошното движење на цената на нафтата и храната на светските берзи и нивните влијанија врз домашните цени и натаму претставуваат главни надворешни ризици во поглед на инфлацијата. Нов ризик претставуваат најавите за евентуално зголемување на цената на струјата за домаќинствата, што може да доведе до делумно неутрализирање на очекуваниот поволен ефект од повисоката споредбена основа.

Во јули, просечната цена на нафтата од типот „брент“ на светските берзи изнесуваше 132,72 САД-долари за барел, што е за 0,3% повисоко ниво во однос на просечната цена во јуни, а за значителни 87,6% повеќе во однос на јули минатата година. Следствено, се зголемија и домашните цени на нафтени деривати, придонесувајќи со 1,1 процентен поен за годишната стапка на инфлација. По непрекинатиот пораст во првата половина од месецот, цената на нафтата од средината на јули започна да се намалува. Пресвртот е резултат првенствено на намалената побарувачка за нафтени деривати во САД, како последица на влошената економска состојба, но и заради јакнењето на САД-доларот². Како резултат на пониската цена на нафтата во периодот 21. јули - 1. август за 8%, во однос на претходниот двонеделен период (и покрај апрецијацијата на САД-доларот во однос на денарот за 0,3%), Регулаторната комисија за енергетика, на седницата од 4. август 2008 година, донесе одлука за намалување на малопродажните цени на нафтени деривати за 7,02% во просек.

Цената на нафтата продолжи да се намалува и во изминатиот двонеделен период (4. - 14. август 2008 година), при што просечната цена се сведе на 116,7 САД-долари за барел и беше пониска за 8% во споредба со претходните две недели. Падот се јавува како последица на намалената побарувачка за нафтени деривати во САД и во земјите на ОЕЦД, зголемената понуда (првенствено од страна на Норвешка, Канада, Аргентина и Бразил), натамошното јакнење на САД-доларот, како и заради отсуството на штети од ураганите во САД, типични за овој период од годината. Во анализираниот период, денарот депрецира во однос на САД-доларот за 3% (40,05 денари/САД-долар, наспроти 38,87 денари/САД-долар). Имајќи го предвид позасиленото намалување на цената на нафтата, во однос на депрецијацијата на денарот, Регулаторната комисија за енергетика, на седницата од 18. август 2008 година, изврши повторно намалување на домашните цени на нафтени деривати (кај рафинерските за 5,20%, во просек и кај малопродажните за 4,16%).

² Агенција за статистички податоци во врска со нафтата на САД, Енерџи информрејшн администрејшн (Energy Information Administration), Оил маркетер (Oil marketer) и Оил маркет рипорт (Oil market report).

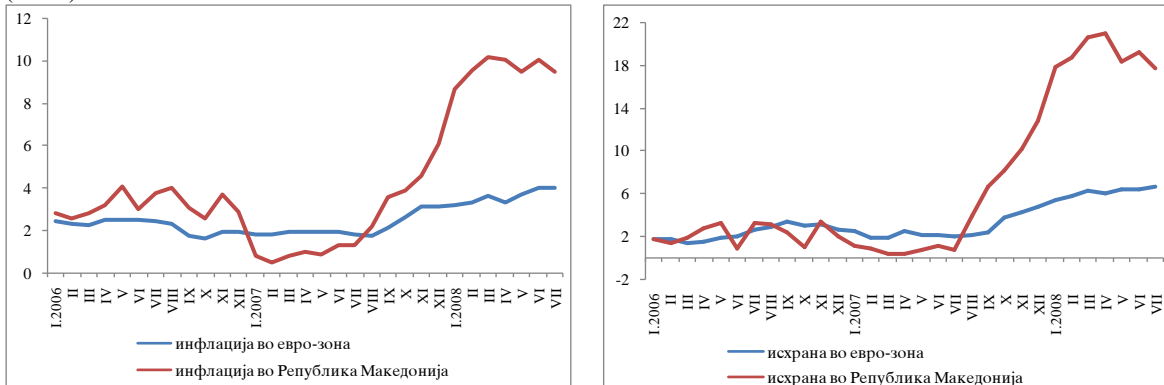
Графикон 2
Движење на цената на нафтата „брент“

Извор: Управа за информации за енергетиката (The Energy Information Administration) - статистичка агенција на Министерството за енергетика на САД .

Во јули 2008 година, годишната стапка на инфлација во еврозоната беше стабилна, односно се задржа на минатомесечното ниво од 4,0%. Порастот на цените на горивата и нафтата за домаќинства, цените на храната (млечни производи, житни производи, овошје) и цените на гасот и натаму имаат најзначаен придонес за инфлацијата, под влијание на глобалните трендови. Дефлациски влијанија се забележани од пониските цени на облеката, телекомуникациските услуги, автомобилите и рентата.

Графикон 3
Годишни стапки на инфлација и цени на исхраната во еврозоната и во Македонија (во %)

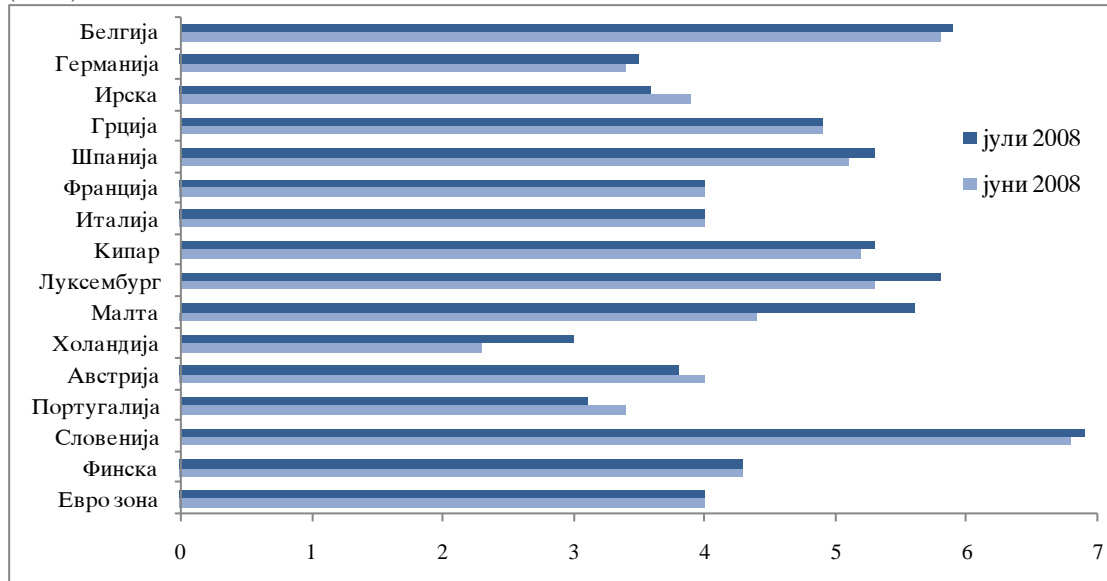

Извор: ЕУРОСТАТ и ДЗС.

Во јули 2008 година, најизразено засилување на годишната инфлација е забележано кај Малта, Холандија и Луксембург, во однос на остварената во јуни 2008 година, додека кај Ирска, Португалија и Австрија е забележано забавување на

инфлацијата. И покрај засилувањето на ценовниот раст, Холандија сè уште бележи најниска годишна стапка на инфлација од земјите во еврозоната, додека највисока и натаму бележи Словенија.

Графикон 4
Годишни стапки на инфлација, по земји
(во %)

Извор: ЕУРОСТАТ.

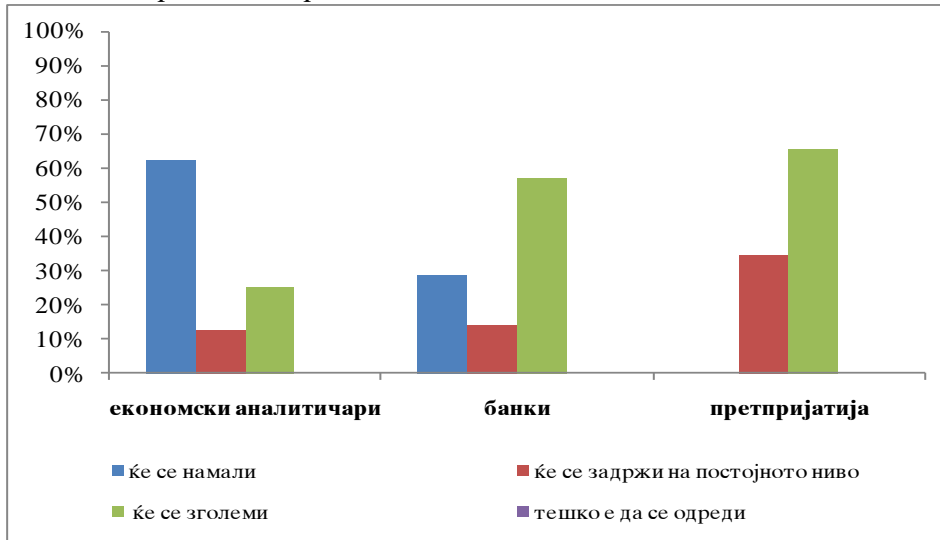
1.1. Анкеџа за инфлацискиџе очекувања

Вкупниот одзив на анкетата за инфлациските очекувања спроведена во третото тримесечје на 2008 година (64%) е понизок во однос на претходната анкета, со целосен одзив кај банките, релативно висок одзив кај економските аналитичари од околу 70%, како и одзив од 59% кај претпријатијата.

Во однос на очекувањата за *џирејџиоџи* квартал, најголем дел од испитаниците (55%) очекуваат зголемување на нивото на цените, 26% очекуваат негово задржување на постојното ниво, додека 19% сметаат дека нивото на цените ќе се намали. Притоа, повеќето од испитаниците што сметаат дека цените ќе растат, очекуваат годишната инфлација на крајот на кварталот да достигне до 10,5%.

Графикон 5

Распределба на одговорите по групи испитаници за очекувањата за движењето на цените во третиот квартал на 2008 година, на годишно ниво

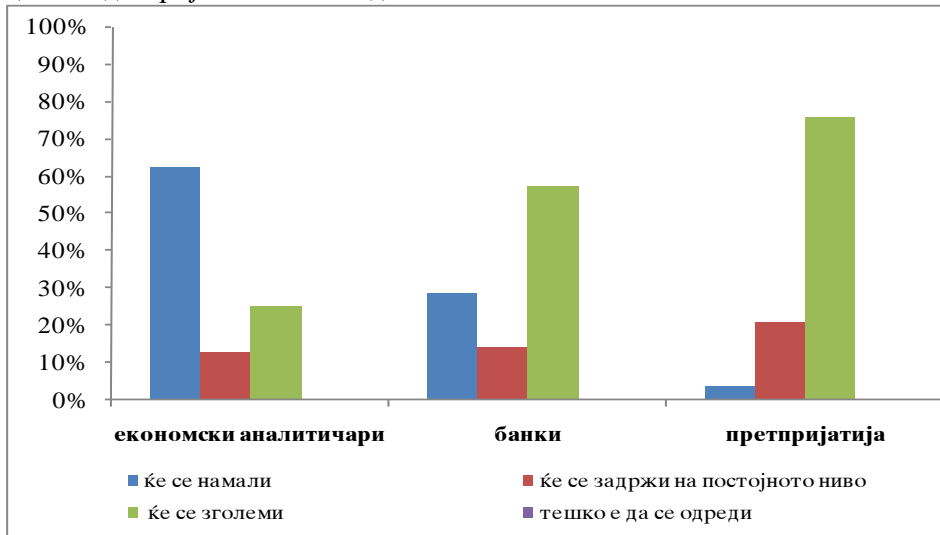

Извор: НБРМ, Анкета за инфлациските очекувања.

Во однос на очекувањата за *до крајот на 2008 година*, во последната анкета, 62% од испитаниците очекуваат цените до крајот на годината да растат, 19% очекуваат нивно намалување, додека 17% очекуваат тие да се задржат на постојното ниво.

Графикон 6

Распределба на одговорите по групи испитаници за очекувањата за движењето на цените до крајот на 2008 година

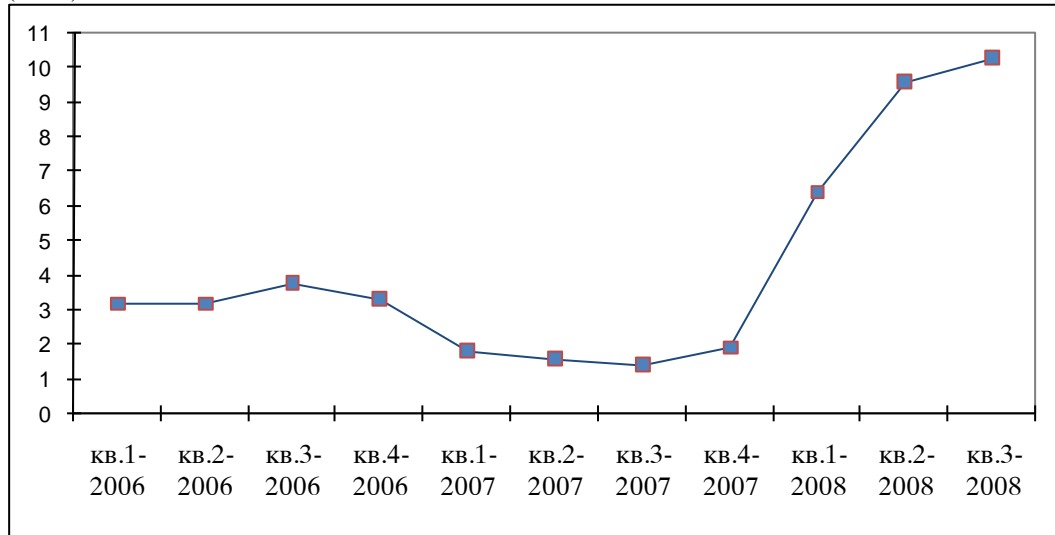

Извор: НБРМ, Анкета за инфлациските очекувања.

Врз основа на одговорите на анкетата направена во третиот квартал на 2008 година, економските субјекти во РМ очекуваат инфлацијата до крајот на 2008 година да изнесува во просек околу 10%, што претставува благо засилување на очекувањата во однос на претходниот квартал.

Графикон 7

Очекувања за просечната стапка на инфлација до крајот на годината
(во %)

Извор: Анкета за инфлациските очекувања и пресметки на НБРМ.

Субјектите што сметаат дека инфлацијата и понатаму ќе расте, како фактори за таквите очекувања ги наведуваат главно цените на енергентите и во помал дел, цените на храната и зголемената јавна потрошувачка и порастот на платите, како и очекувањата за пораст на цените на парното и електричната енергија. Очекувањата за пад на инфлацијата најчесто се засновани на очекувањата за стабилизирање на цените на нафтата и храната на светските берзи, сезонско намалување на домашните цени на земјоделските производи, повисоката споредбена основа од 2007 година и ефектите од мерките преземени од страна на Народната банка.

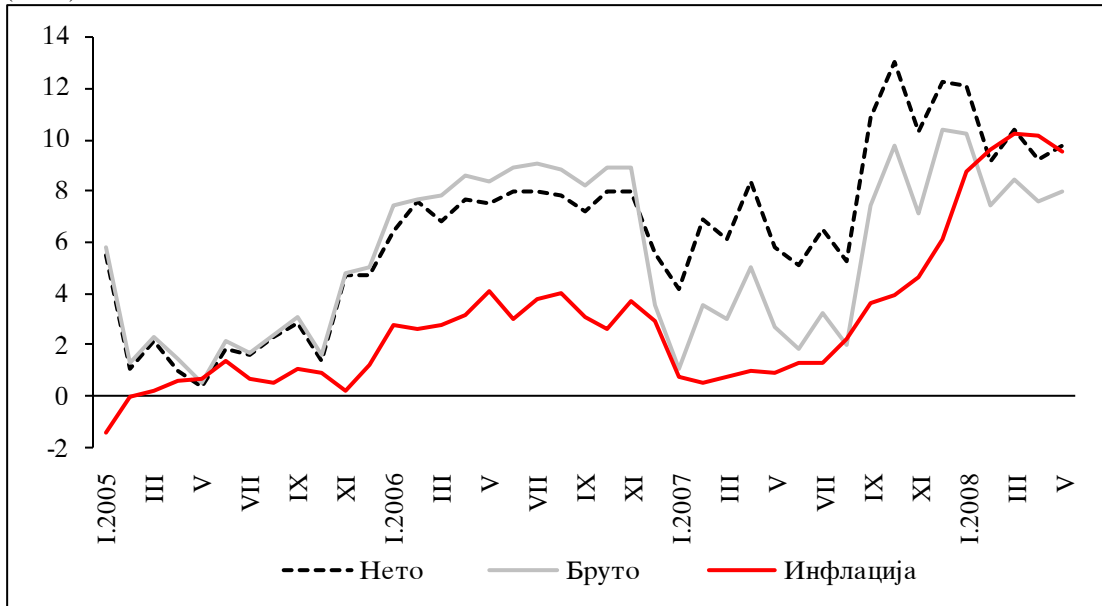
2. ПЛАТИ

Порастот на **исплатените плати** во мај (нето и бруто) на *месечна основа* изнесуваше 0,8%, што при инфлација од 0,2% претставува реален пораст на платите од 0,6%.³ На *годишна основа*, бруто-платите се повисоки за 7,9%, а нето-платите за 9,8% (разликата се должи на намалувањето на стапката на персонален данок на доход во јануари 2008 година). Високата годишна инфлација од 9,5% доведе до мал реален пораст на нето-платите (0,3%) и реален пад на бруто-платите од 1,5%. Во однос на декември 2007 година, нето и бруто-платите во мај номинално се повисоки за 1,2% и 0,7%, соодветно, што укажува на забавување на растот на платите во 2008 година, односно укажува на фактот дека високиот годишен раст главно произлегува од порастот на платите на почетокот од четвртиот квартал од 2007 година.

³ Бидејќи податоците за платите се однесуваат на исплатените, а не на пресметаните плати за тековниот месец, промените во стапките на раст понекогаш се резултат и на пренесувањето на исплатите од еден месец во друг.

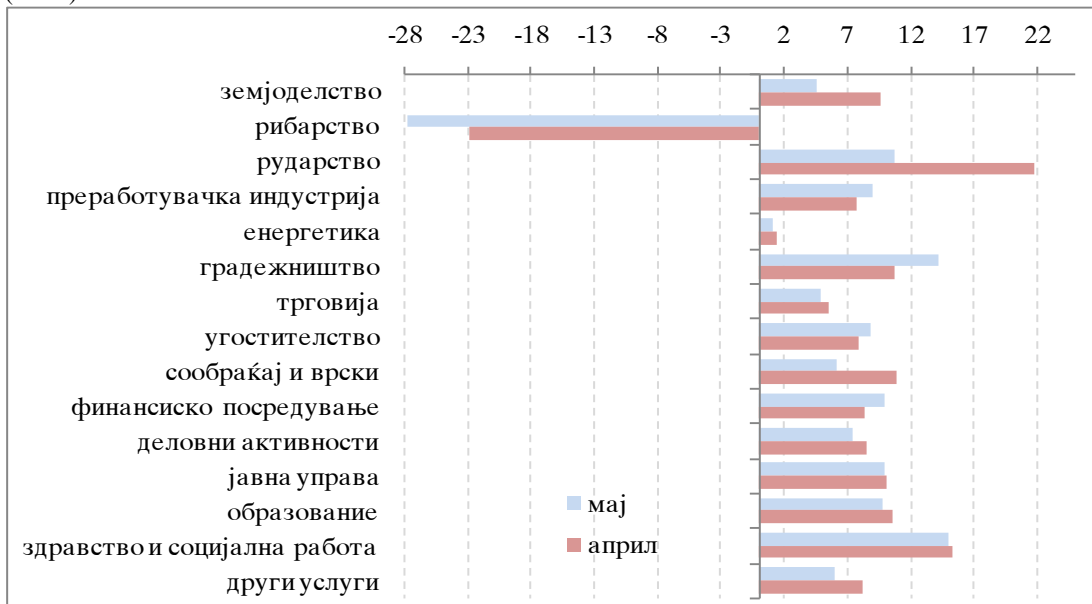
Графикон 8
Годишни стапки на раст кај платите и инфлацијата
(во %)

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија.

Набљудувано по одделни дејности, исплатените плати во мај, на годишна основа, најмногу растат во здравството (15%) и градежништвото (14,3%), како и во рударството (10,8%), финансиите (10%) и јавната администрација (10%), додека најмногу се намалени во рибарството (27,9%).

Графикон 9
Годишен раст на просечната нето-плата, по сектори
(во %)

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија.

3. ЕКОНОМСКА АКТИВНОСТ

Во мај 2008 година, кај економската активност е забележано умерено засилување во однос на април, при што обемот на трговија бележи пораст од 4,8%, телекомуникациите од 9,7%, додека градежништвото, по исклучително високиот пораст во претходниот месец, бележи пад од 24,1%⁴. Гледано на годишна основа, продолжува растот кај сите три дејности - трговијата расте со стапка од 17,4%, телекомуникациите со 8,9% а градежништвото со 34%. Во однос на градежната активност, бројот на одобренија за градење издадени од страна на Министерството за урбанизам во јуни е намален во однос на мај (284 наспроти 374), исто како и вредноста, којашто изнесува 1,9 милијарди денари (во мај изнесуваше 2,6 милијарди). Најголем дел од објектите се високоградба (79,6%), а за 82,4% како инвеститори се јавуваат физички лица.

Графикон 10

Годишни стапки на раст во одделни сектори од економијата (во%)

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија.

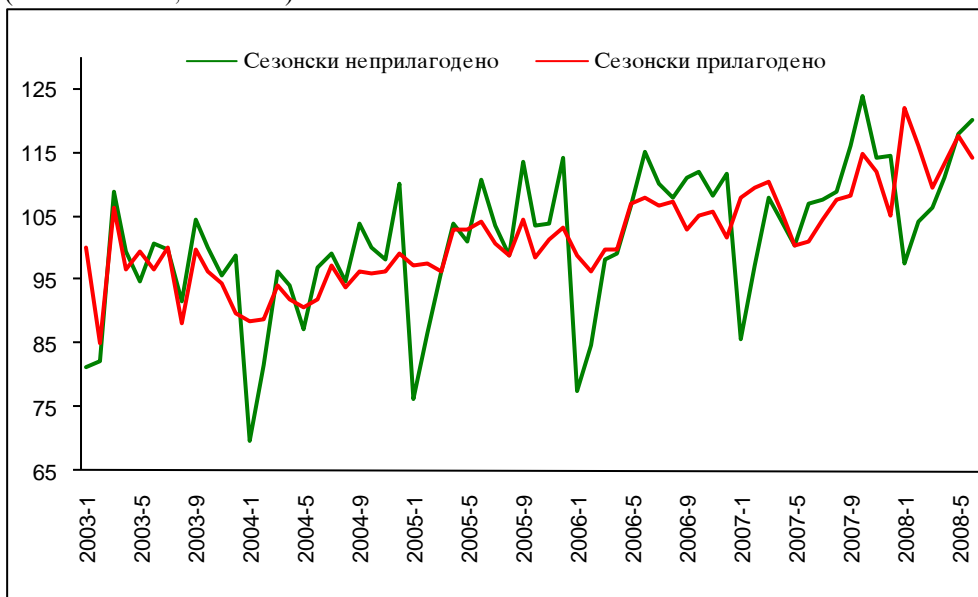
Во јуни, индустриското производство оствари умерен пораст од 1,7%, во однос на мај⁵, додека на годишно ниво индустријата во јуни бележи висок пораст од 12,2%. При пораст кај рударството (24%) и кај енергетскиот сектор (11,6%), главен двигател на вкупниот годишен пораст е преработувачката индустрија, чијшто обем

⁴ Сезонски прилагодените податоци покажуваат раст на обемот на трговијата од 2%, телекомуникациите од 3,7%, додека градежништвото бележи пад од 28,6%.

⁵ Месечен пад од 2,9% кај сезонски прилагодените податоци.

на производство е зголемен за 11,7%, делумно заради пониската споредбена основа од претходната година. Зголемување на производството е забележано во четиринаесет гранки кои создаваат 72,3% од производството во преработувачкиот сектор, од кои најзначајно влијание имаат индустријата за основни метали, за нафтени деривати (каде што има ниска споредбена основа од претходната година), печатењето, индустријата за други сообраќајни средства и рециклажата (каде што исто така има ниска споредбена основа од претходната година)⁶. Од друга страна, индустријата за облека и текстил и натаму бележи годишно намалување на обемот на производство. Во првата половина на 2008 година, вкупното индустриско производство бележи пораст од 9%.

Графикон 11
Индекс на индустриското производство
(месечни нивоа, 2005=100)

Извор: ДЗС и пресметки на НБРМ.

Високите годишни стапки на раст на индустријата во вториот квартал (12%) и на другите сектори во економијата (април-мај) одат во прилог на остварувањето на проектираната стапка на раст на БДП за вториот квартал (околу 5%).

4. БИЛАНС НА ПЛАЌАЊА

Во првите пет месеци на 2008 година, тековната сметка на билансот на плаќања забележа дефицит во износ од 313,9 милиони евра, наспроти суфицитот од 86,6 милиони евра во истиот период на 2007 година, што главно се должи на продлабочениот трговски дефицит (придонес од 75,3%), како и на намалените нето-приливи од тековни трансфери и доход (придонес од 15,2% и 6,8%, соодветно). Притоа, остварениот дефицит од 187 милиони евра во првиот квартал на 2008 година

⁶ Кај нафтената индустрија, пониската споредбена основа го одразува неколкумесечниот период на ремонт на рафинеријата и проблеми околу извозот на Косово од минатата година, а кај рециклажата пониската основа се должи на тоа што минатата година не се вршел откуп на старо железо.

го надмина предвидениот износ во ноемвриската проекција и априлската симулација (65,8% и 51,5%, соодветно). Во периодот април-мај 2008 година, во тековната сметка на билансот на плаќања е забележан дефицит од 127 милиона евра, што во најголем дел се должи на трговскиот дефицит, делумно неутрализиран со нето-приливите од тековни трансфери (покриеност на трговскиот дефицит од 59%). Споредбата на досегашниот остварен дефицит во тековната сметка во првите два месеци од вториот квартал покажува значително надминување на дефицитот предвиден со ноемвриската проекција, а и во однос на априлската симулација се очекува натфрлање на проектираниот износ (процент на остварување од 82%).

Притоа, најновите податоци за менувачкото работење за првите две декади од јули 2007 година, и покрај подобрите резултати во мај и јуни, покажуваат засилување на годишната стапка на пад на нето-приливите од 13,6%. На кумулативна основа, од почетокот на годината заклучно со 20.07.2008 година, е остварен нето-откуп од менувачки пазар во износ од 297,7 милиони евра, што е за 21,4% помалку во однос на истиот период на 2007 година.

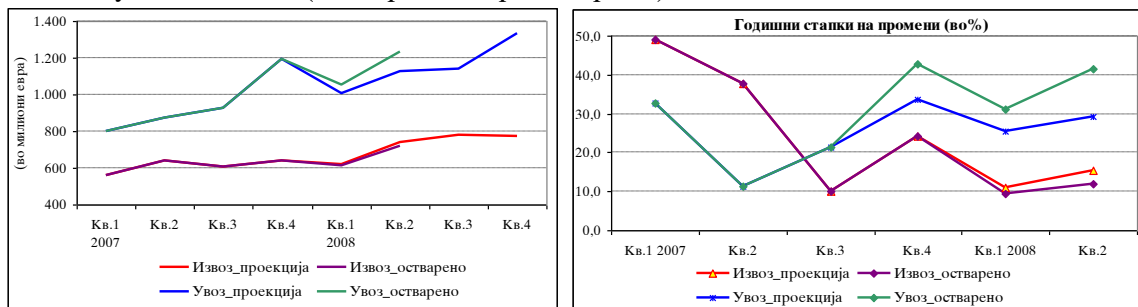
Во периодот април-мај, нето-одливите од услуги изнесуваат 3 милиони евра, што произлегуваат пред сè од нето-одливите врз основа на транспортни услуги. Сепак, до крајот на вториот квартал се предвидени нето-приливи од 18 милиони евра според априлската симулација. Кај доходот бележиме дефицит во износ од 9 милиони евра, што се должи на нето-плаќањата на доход од директни инвестиции и платената камата врз основа на користени заеми, делумно неутрализирани со нето-приливите од надоместот за вработени. Според априлската симулација, за вториот квартал на 2008 година се очекува суфицит од 6 милиони евра (не вклучувајќи ја предвидената исплата на дивиденда кон странските инвеститори од страна на една голема компанија, којашто не се оствари до крајот на јуни).

Во периодот април-мај 2008 година, капитално-финансиската сметка бележи нето-приливи од 88 милион евра, коишто во најголем дел произлегоа од нето-приливите врз основа на директни инвестиции и трговски кредити. Притоа, остварените нето-приливи во капитално-финансиската сметка се малку под очекувањата за вториот квартал според априлската симулација, при што досега се остварени 55% од проектираниот износ. Повлекувањата на странските заеми се со низок степен, главно заради помали повлекувања од оние што беа предвидени од страна на приватниот сектор. Врз основа на директни инвестиции, во првите два месеца на вториот квартал на 2008 година се остварени нето-приливи во износ од 100 милиони евра, што претставува двојно надминување на износот предвиден со априлската симулација. Кај портфолио-инвестициите и натаму бележиме нето-одливи, коишто во овие два анализирани месеца достигнаа 8,6 милиони евра, што е во согласност со податоците за тргувањето на странските инвеститори на Македонската берза во овие месеци. Според последните расположливи податоци од Македонската берза, по краткотрајното подобрување во јуни, неповолниот тренд продолжува во јули, при што учеството на странските инвеститори на страната на продажбата е 53,3%, додека на страната на купувањето бележи мало подобрување и изнесува 43,5% (во јуни, нерезидентите имаа поголемо учество во купувањата со 42,7%, во однос на учеството во продажбите од 32,9%).

Во јуни 2008 година, трговскиот дефицит изнесува 202,6 милиони евра, што претставува највисок остварен месечен дефицит во 2008 година (како и втор износ

на дефицит што надминува над 200 милиони евра⁷, воопшто). Така, дефицитот во надворешнотрговската размена бележи продлабочување од речиси трипати, во однос на јуни 2007 година, што во услови на мал пораст на извозот (1,6%), се должи на зголемениот увоз (за 45,1% на годишна основа). Притоа, зголемениот увоз на енергенти⁸ и на железо и челик и нивни производи имаат најголем придонес кон порастот на увозот од 40,3% и 29,8%, соодветно. Исто така, помал, но значаен придонес кон порастот има и повисокиот увоз на опрема, возила и електрични машини, со вкупен придонес од 15,3%. На страната на извозот, зголемениот извоз на нафтени деривати од 11,2 пати на годишна основа, претставува двигател на порастот на извозот, а потоа следува извозот на тутун и руди. Наспроти тоа, извозот на железо и челик и нивни производи бележи годишна стапка на пад од 13,5% (наспроти растот од 1,8% и 1,9% во април и мај 2008 година, соодветно).

Графикон 12
Извоз и увоз на стоки (остварено и проектирано)

Извор: НБРМ.

Во вториот квартал на 2008 година е остварен трговски дефицит во износ од 514,8 милиони евра, што претставува значајно натфрлање на симулацијата од април 2008 година, за 33%. Притоа, дефицитот што беше повисок од предвидениот се должи на повисокиот остварен увоз, додека извозот се движи во рамки на проекциите. На страната на извозот, позитивни отстапувања бележиме кај извозот на тутун, нафтени деривати и кај извозот на компаниите од челичната индустрија, додека позначајно отстапување под проекцијата бележи извозот на пијалаци. Натфрлањето на страната на увозот се должи пред сè на увозот на железо и челик, возила и минерални горива (повисоки цени и количини на увоз на нафта од предвидените).

Во првата половина на 2008 година бележиме истовремен годишен пораст на извозот и увозот на стоки (од 10,9% и 36,6%, соодветно), така што вкупната надворешнотрговска размена оствари годишен пораст од 25,8% во однос на истиот период на 2007 година. Зголемениот увозот на енергенти има придонес од речиси 40% во порастот на вкупниот увоз, при што кај увозот на нафта бележиме ценовен пораст на годишна основа од 53,3%, додека количинскиот пораст изнесува 23,7%. Кај увозот на електрична енергија⁹ е забележан ценовен пораст од 51,3% и количински пораст од 62,7%. Покрај енергијата, значаен придонес кон порастот на

⁷ Најголем месечен трговски дефицит беше забележан во октомври 2007 година од 218,4 милиони евра.

⁸ Заради повисоките цени, но и пониската споредбена основа од минатата година, кога во периодот април-мај 2007 година беше забележан помал увоз и извоз на нафта и нафтени деривати заради воведувањето нови еколошки стандарди на пазарот на нашиот најголем увозник - Косово, како и заради привремениот застој на производството поради годишниот ремонт на домашната нафтена рафинерија во текот на мај.

⁹ Извор: Надворешнотрговската статистика.

вкупниот увоз има и зголемениот увоз на железо и челик и нивни производи, возила, електрични машини и опрема (вкупен придонес од 37,5%). Зголемениот увоз на нафта овозможи пораст на производството, а следствено и пораст на извозот на нафтени деривати (придонес за пораст на вкупниот извоз од 43,1%). Покрај тоа, пораст на извозот е забележан кај рудите и производите од железо и челик (придонес 26,7% и 18,1%, соодветно), што е во согласност со зголеменото годишно кумулативно производство на руди и метални производи во металопреработувачката индустрија. Значаен пад бележи извозот на железо и челик (од 9,3%), што се должи главно на намалениот извоз на фероникел. Согласно со засилениот пораст на увозот од извозот, во првите шест месеци на 2008 година бележиме зголемување на трговскиот дефицит за двапати, во споредба со истиот период на 2007 година, со што тој достигна 956,8 милиони евра. Воедно, бележиме и намалување на стапката на покриеност на увозот со извоз за 13,5 процентни поени, при што таа изнесува 58,2%.

Табела 1
Цени на металите

	2006	2007	април-јуни 2007	јули-септ 2007	окт-дек 2007	јан-март 2008	април-јуни 2008	мај 2007	јуни 2008	јули 2008
<i>САД долари за унци</i>										
Злато	604,3	696,7	667,4	681,1	788,0	926,8	896,0	888,7	889,5	939,8
<i>САД центи за унци</i>										
Сребро	1.156,9	1.341,3	1.335,8	1.273,2	1.423,5	1.764,7	1.720,0	1.704,9	1.704,0	1.806,4
<i>САД долари за метрички шон</i>										
Ладновалани челични лимови	693,8	650,0	650,0	650,0	650,0	762,5	900,0	800,0	1.100,0	1.100,0
Топловалани челични лимови	600,0	550,0	550,0	550,0	550,0	700,0	833,3	750,0	1.000,0	1.000,0
<i>САД долар за метрички шон</i>										
Никел	24.254,4	37.229,8	48.054,8	30.205,2	29.219,2	28.956,8	25.682,4	25.735,0	22.549,0	20.160,2

Извор: Светска банка.

Во јули 2008 година, поголем дел од цените на металите на светските берзи имаа нагорен тренд во однос на претходниот месец. Така, благородните метали, златото и среброт бележат месечен пораст од 5,7% и 6%, соодветно. Сепак, исклучок од ваквиот тренд е цената на никелот, којашто бележи пад од април 2008 година наваму, заради слабата побарувачка, што повторно беше главен фактор за месечниот пад од 10,6%.

Идните движења во размената со странство, во голема мера ќе зависат од движењето на цените на нафтата на светските пазари. Во однос на другите компоненти од тековната сметка не се очекуваат поголеми промени во однос на априлската симулација (натамошно постепено забавување на годишниот пад на нето-приливите од менувачкото работење и префрлање на одливите на средства за дивидендата на една голема компанија од вториот во третиот квартал). Движењето на бруто девизните резерви до крајот на годината, во голема мера, ќе зависи од приливите од директни инвестиции и движењата кај нето девизната актива на банките.

5. МОНЕТАРНИ АГРЕГАТИ

Податоците за крајот на **јули 2008 година** покажуваат значајно забавување на годишниот раст на **примарните пари**¹⁰ до ниво од 9,1% (22% во јуни 2008), што

¹⁰ Ја вклучува задолжителната резерва на девизните депозити. Без оваа компонента, годишниот раст на примарните пари во јули 2008 година изнесува 4%.

делумно се должи на повисоката споредбена основа од јули 2007 година¹¹. Притоа, вкупните ликвидни средства на банките остварија годишен пораст од 16,2% (41,8% во претходниот месец), додека готовите пари во оптек, на годишна основа беа повисоки за 0,5% (2,1% во претходниот месец). На месечна основа, примарните пари се повисоки за 3,2%, при регистриран пораст на готовите пари во оптек и вкупните ликвидни средства на банките од 3,6% и 3%, соодветно. Од аспект на тековите на креирање и повлекување ликвидност, позитивната месечна промена на примарните пари претставува комбиниран ефект од реализираниот нето-откуп на девизи на девизниот пазар од страна на НБРМ и пониското ниво на благајнички записи на НБРМ, што делумно беше надоместено со зајакнатата нето-позиција на државата кај НБРМ.

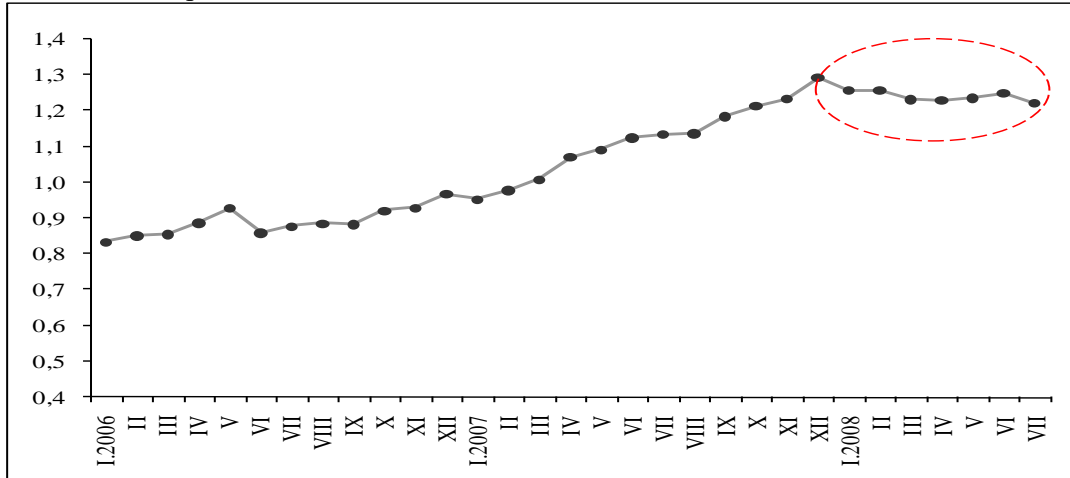
На кумулативна основа, нето-позицијата на државата кај НБРМ делуваше во насока на повлекување примарни пари. Вака повлечената монетарна база во целост беше надоместена со нето-емисија на ликвидност преку монетарните инструменти и нето девизната актива на НБРМ, што придонесе за зголемување на примарните пари во однос на крајот на претходната година. До крајот на третиот квартал, примарните пари веројатно ќе остварат забавување на годишниот раст (во споредба со претходниот квартал), согласно со очекувањата за исплата на дивиденда од страна на една голема компанија кон државата и странскиот инвеститор. Имено, реализацијата на дивидендата би довела до пораст на државните депозити кај НБРМ и следствено, повлекување на ликвидноста од банкарскиот сектор, при што крајниот ефект врз примарните пари ќе зависи и од остварувањата на девизниот пазар.

Во јули 2008 година, **вкупните депозити на банките** (без депозитните пари), остварија месечен пораст од 3.938 милиони денари, или за 2,8% (наспроти 1% во претходниот месец), што е највисок месечен пораст од почетокот на годината. Притоа, 52,4% од месечниот раст на вкупните депозити се објаснува со растот на денарската компонента. Ваквите движења, а имајќи ги предвид остварувањата од претходниот месец¹², укажуваат на потенцијално зголемено значење на денарското штедење. Сепак, треба да се има предвид дека главен двигател на растот на денарските депозити е корпоративниот сектор, а во текот на овој месец, новото штедење на населението, речиси во целост, беше во странска валута (денарските депозити на населението забележаа мал пад на месечна основа). Во јули 2008 година, месечните стапки на раст на вкупните депозити на населението и на претпријатијата изнесуваа 1,8% и 5,5%, соодветно.

¹¹ Во јули 2007 година, како подготовка за исплатата на дивиденда од страна на „Телеком“ кон државата, банките издвоија вишок ликвидни средства во износ од 26,4% над обврската за задолжителна резерва (во денари), што услови месечен пораст на примарните пари од 15,5%.

¹² Во јуни 2008 година, придонесот на денарските и девизните депозити во месечниот пораст на вкупните депозити беше речиси избалансиран.

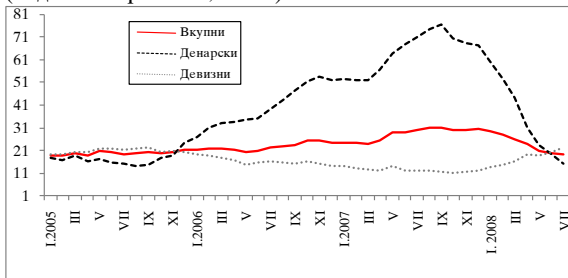
Графикон 13
Сооднос денарски* - девизни депозити

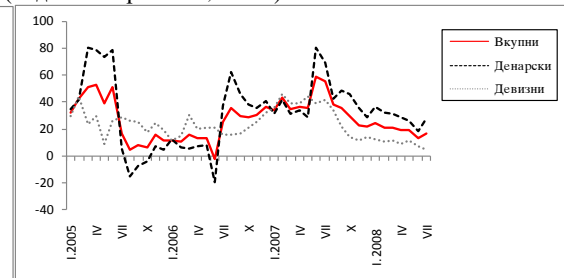
*Ги вклучува и депозитните пари.
Извор: Народна банка на Република Македонија.

Во вакви услови, за првпат од почетокот на годината, годишната стапка на раст на денарските депозити забележа нагорен тренд, зголемувајќи се од 21% во јуни на 22% во јули 2008 година. Девизните депозити на годишна основа се зголемија за 17,5% (16,8% во јуни 2008 година). Од секторски аспект, продолжи годишниот раст на депозитите на населението и на претпријатијата (од 19,7% и 17,1%, соодветно), предизвикувајќи годишен пораст на вкупните депозити на банките од 19,5% (18,7% во претходниот месец).

Графикон 14
Депозити на населението
(годишна промена, во %)

Депозити на претпријатијата
(годишна промена, во %)

Извор: Народна банка на Република Македонија.

Остварувањата кај вкупните депозити и готовите пари во оптек соодветно се одразија врз динамиката на **најшироката парична маса M4**, чијашто годишна стапка на раст од 21,4% во јуни 2008 година, во јули се сведе на 20%. На крајот на третиот квартал на 2008 година, според априлската симулација монетарниот раст би изнесувал околу 21% на годишно ниво. Сепак, последните симулации за третиот квартал упатуваат на потенцијално засилено забавување на стапката на монетарен раст, согласно со очекуваниот одлив на депозити од банкарскиот систем врз основа на исплата на повисока дивиденда кон државата и дивидендата на странскиот инвеститор од страна на една голема компанија.

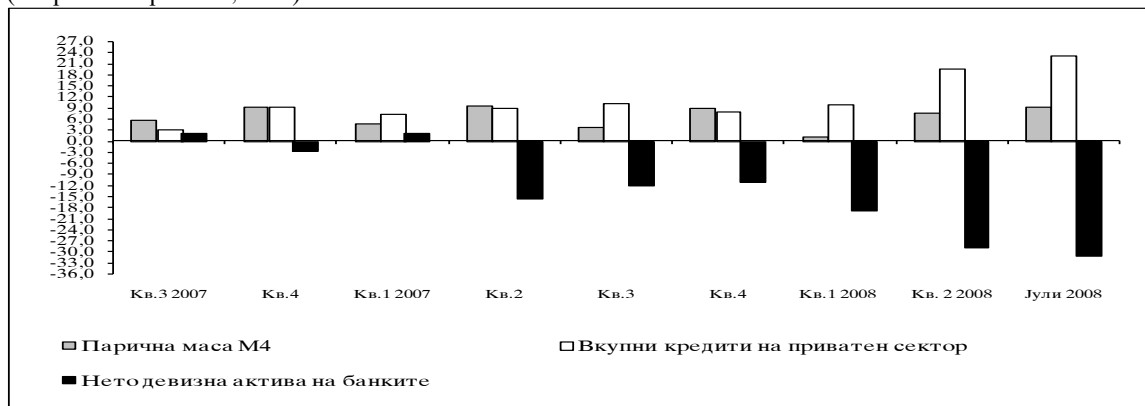

6. КРЕДИТИ НА БАНКИТЕ

Во текот на јули 2008 година дојде до натамошно умерено засилување на кредитната активност на банките, при што **вкупните кредити на банките кај приватниот сектор** на месечна основа се зголемија за 4.712 милиони денари, или за 3,2% (3% во претходниот месец). Вкупните кредити на претпријатијата на месечна основа се зголемија за 3%, објаснувајќи 56,5% од месечниот пораст на вкупните кредити. Притоа, за овој месец беше карактеристичен зголемениот интерес на претпријатијата за задолжување во странска валута (придонес од 46,3% на девизните кредити во месечниот пораст на вкупните кредити на претпријатата), што отстапува од досегашните трендови на доминација на денарското кредитирање (вклучително и денарските кредити со девизна клаузула). Во јули 2008 година, банките продолжија со активно кредитирање на населението, бележејќи месечен пораст од 3,4% (3,3% во претходниот месец), надминувајќи ја за околу еден процентен поен стапката на раст од Одлуката за задолжителен депозит кај НБРМ¹³ (од 5,6% во однос на состојбата на крајот на мај).

На годишна основа (јули 2008 година / јули 2007 година), вкупните кредити на банките кај приватниот сектор се повисоки за 41,9%, што укажува на мало забавување на динамиката на раст во однос на претходниот месец (42,1%). Кредитите на населението и претпријатијата остварија годишни стапки на раст од 51,7% и 36,1% (наспроти 54,5% и 34,7%, соодветно, во јуни), при што позначаен придонес во порастот на вкупните кредити и натаму имаа кредитите на корпоративниот сектор (54%). До крајот на третиот квартал, при очекувања за побавен раст на паричната маса, кредитната активност на банките, во голема мера, ќе зависи од подготвеноста на банките за користење дополнителни извори на финансирање (преку докапитализација, надворешно задолжување или поактивно користење на расположливата девизна актива). Со априлската симулација е предвидено кредитниот раст на крајот на третиот квартал да изнесува 35,9%.

Графикон 15
Извори на финансирање
(квартални промени, во%)*

*Остварувањата за вториот квартал и јули 2008 година се кумулативни промени во однос на крајот на годината.

Извор: Народна банка на Република Македонија.

¹³ На 12.06.2008 година, НБРМ донесе Одлука за задолжителен депозит, со која банките и штедилниците се обврзани да издвојуваат задолжителен депозит кај НБРМ, доколку нивниот раст на кредитите на населението ги надмине предвидените стапки на раст. Притоа, стапките на раст на кредитите на населението за секој месец во Одлуката се дадени на кумулативна основа, во однос на состојбата на кредитите на населението на 31.05.2008 година.

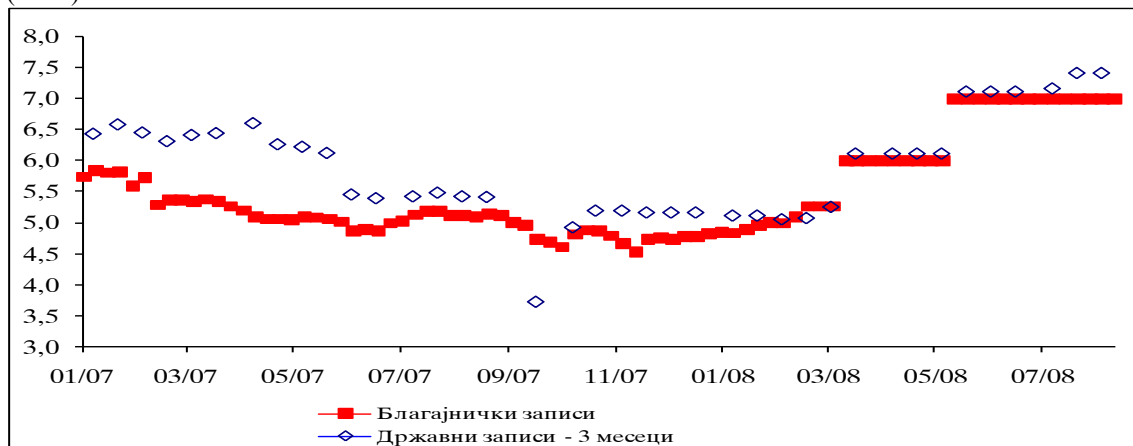
Во јули 2008 година, **нето девизната актива на банките** забележа умерен месечен пад од 342 милиона денари, односно 3,1%, во услови на пад на девизните средства на банките (за 296 милиони денари, или за 0,9%) и мал пораст на нивните девизните обврски (за 46 милиони денари, или за 0,2%). Во однос на крајот на 2007 година, нето девизната актива на банките е пониска за 4.799 милиони денари, или за 31,1%.

7. КАМАТНИ СТАПКИ И ДЕВИЗЕН КУРС

Во периодот 01.08. - 13.08.2008 година, се одржаа две **аукции на благајнички записи** (на 06.08.2008 година и на 13.08. 2008 година), на кои, при тендер со износи и фиксна каматна стапка од 7%, беа стерилизирани вкупно 1.862 милиона денари. Со состојба на 08.08.2008 година, бруто девизните резерви изнесуваат 1.560 милиони евра и во однос на крајот на 2007 година се повисоки за 28,6 милиони евра.

На 05.08.2008 година, се одржаа **аукции на тримесечни и шестмесечни државни записи**, на кои, при тендер со каматни стапки, во услови на повисока понуда од побарувачката, беа остварени каматни стапки од 7,40% (исто како и на претходната аукција) и 7,76%, соодветно (7,30% на претходната аукција, при тендер со износи). Во периодот 01-13.08.2008 година, просечната меѓубанкарска каматна стапка во билатералните тргувања на банките изнесуваше 5,02% во просек (4,63% во јули 2008 година).

Графикон 16
Каматни стапки
(во %)

Извор: Народна банка на Република Македонија.

Во доменот на **каматната политика на банките**, во јуни 2008 година, за првпат од почетокот на годината е забележан умерен пораст на активната каматна стапка на банките. Така, во јуни 2008 година, просечната пондерирана каматна стапка на денарските кредити за сите рокови и сектори изнесуваше 9,7% (9,6% во претходниот месец), а воедно и просечната пондерирана каматна стапка на денарските депозити за сите рокови и сектори се зголеми за идентичен 0,1 процентен поен и изнесуваше 5,8%. Притоа, во рамки на активните каматни стапки на денарските кредити, зголемување забележаа каматните стапки на

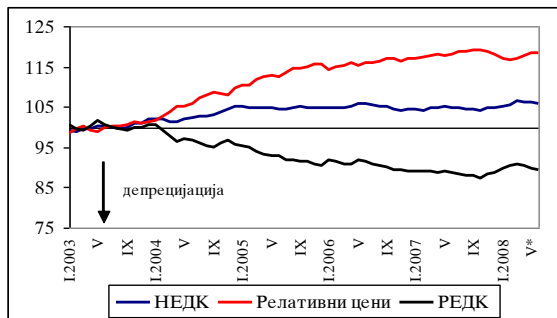
краткорочните и долгорочни кредити на претпријатијата без валутна клаузула и на краткорочните кредити на претпријатијата со валутна клаузула (од 0,2 процентни поена, соодветно). Во рамки на групата активни каматни стапки на денарските кредити на населението, каматната стапка на краткорочните кредити без валутна клаузула забележа намалување од 0,1 процентен поен, додека каматите на останатите категории кредити на населението останаа непроменети на месечна основа. Сепак, анализата на новоодобрените кредити укажува на пораст и на каматните стапки на краткорочните и долгорочните кредити за населението без валутна клаузула. Просечните пондерирани каматни стапки на девизните кредити и депозити се задржаа на нивото од претходниот месец и во јуни 2008 година изнесуваа 8,1% и 2,3%, соодветно.

Индексот на **реалниот ефективен девизен курс (РЕДК) на денарот**, дефлациониран со индексот на трошоците на живот, го продолжи трендот на месечна депрецијација започнат уште во април 2008 година, така што во јуни 2008 година РЕДК оствари депрецијација од 0,5%, главно како резултат на депрецијацијата на номиналниот ефективен девизен курс на денарот (за 0,4%), како и на малиот месечен пораст на индексот на релативни цени. Сепак, на годишна и кумулативна основа повторно бележиме апрецијација на РЕДК на денарот, според овој дефлатор, од 0,8% и 1,3%, соодветно, што главно се должи на понатамошната апрецијација на НЕДК (од 1,1% и 1,2%, соодветно). Во јуни 2008 година, индексот на РЕДК на денарот, дефлациониран со индексот на цените на производителите на индустриски производи забележа забавена месечна апрецијација од 0,9%, што во услови на депрецијација на НЕДК, во целост се должи на повисокиот месечен пораст на домашните од странските цени. Апрецијација беше забележана и на годишна основа и во анализираниот месец таа изнесуваше 1,5%, што се должи на годишната апрецијација на НЕДК, но и на падот на странските цени. На кумулативна основа, РЕДК на денарот, дефлациониран со индексот на цените на производителите на индустриски производи, го продолжи трендот на депрецијација, но со забавено темпо (од 1,6%), што во целост се должи на релативните цени.

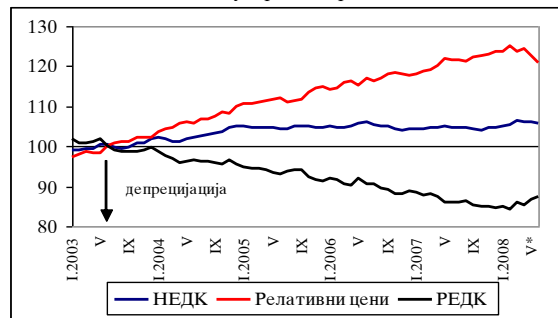
Графикон 17

Индекс на НЕДК, релативни цени и РЕДК на денарот

дефлатор: индекс на трошоците на живот

дефлатор: индекс на цените на производителите на индустриски производи

Извор: НБРМ, ММФ-МФС за јули 2008 година и ДЗС на Република Македонија.

За оние земји за кои нема расположливи податоци од МФС, податоците се земени од интернет-страниците на соодветните централни банки, заводи за статистика и од ЕУРОСТАТ.

СТАТИСТИЧКИ ПРИЛОГ

Табела 1
Инфлацијата и нејзините компоненти

	промена во %			придонес во процентни поени		
	<u>VII.2008</u> VI.2008	<u>VII.2008</u> VII.2007	<u>I-VII.2008</u> I-VII.2008	<u>VII.2008</u> VI.2008	<u>VII.2008</u> VII.2007	<u>I-VII.2008</u> I-VII.2008
Трошоци на животи	-0.9	9.5	9.7	-0.9	9.5	9.7
Исхрана	-2.4	17.7	19.1	-0.92	6.77	7.30
Производи од жито	0.9	29.6	27.6	0.07	2.20	2.05
Свеж и преработен зеленчук	-12.5	5.4	23.5	-0.70	0.31	1.32
Свежо и преработено овошје	-9.8	22.6	27.1	-0.30	0.69	0.82
Свежо и преработено месо	0.2	8.8	7.5	0.01	0.67	0.57
Свежа и преработена риба	0.4	6.2	5.5	0.00	0.06	0.05
Свежо и преработено млеко	-0.2	21.3	20.6	-0.01	1.23	1.19
Свежи јајца	0.3	26.6	14.8	0.00	0.33	0.18
Маснотии	-0.3	54.4	50.4	-0.01	1.14	1.06
Тутун и пијалаци	0.3	3.8	3.8	0.02	0.20	0.20
Облека и обувки	-1.8	2.3	2.5	-0.14	0.18	0.19
Домување	0.3	3.9	3.6	0.05	0.59	0.55
Стан (станарина, вода, услуги)	0.3	5.7	6.4	0.01	0.21	0.23
Огрев и осветление	0.2	3.9	3.3	0.02	0.35	0.29
Греење и услуги	0.6	11.4	8.2	0.02	0.35	0.25
Електрична енергија и осветлување	0.0	0.0	0.7	0.00	0.00	0.04
Хигиена и здравје	0.3	1.3	1.3	0.02	0.11	0.11
Култура и разонода	0.3	-0.4	0.0	0.02	-0.02	0.00
Сообраќајни средства и услуги	0.3	7.4	5.4	0.04	1.06	0.77
Течни горива и масла	2.9	29.1	21.6	0.11	1.11	0.82
Сообраќајни и птт услуги	0.1	-3.6	-4.9	0.01	-0.22	-0.30
Ресторани и хотели	1.2	14.1	12.2	0.06	0.72	0.62
Останати услуги неспомнати на друго место	0.0	2.0	7.7	0.00	0.01	0.02

Извор: ДЗС

Табела 2
Базична инфлација, продуктивност и плати

(годишни промени, %)	2006	2007	2007				2008		Последни месеци		
			Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	мај 08	јуни 08	јули 08
Инфлација (CPI)	3.2	2.3	0.7	1.1	2.4	4.9	9.5	9.9	9.5	10.1	9.5
Базична инфлација (без храна и енергија)	1.1	0.7	0.2	0.8	1.1	1.2	2.8	2.8	2.8	3.0	2.8
Регулирани цени	5.7	3.3	4.2	3.0	2.0	4.1	7.4	9.2	9.0	11.0	11.4
Цени на производители на индустриски п-ди	4.5	1.6	1.0	1.2	1.6	4.1	10.5	13.6	14.4	15.7	17.2
Продуктивност	0.5	2.3	4.1	0.5	1.3	3.2	2.2	-	-	-	-
Номинална нето-плата	7.3	7.9	5.7	6.4	7.5	11.8	10.5	-	9.8	-	-
Реална нето-плата	4.0	5.5	5.0	5.3	5.0	6.6	1.0	-	0.3	-	-

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија и НБРМ.

Табела 3
Индустриско производство и останати дејности од економијата

(годишни промени, %)	2006	2007	2007				2008	Последни месеци		
			Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	апр.08	мај 08	јуни 08
Бруто домашен производ	4.0	5.0	6.7	3.9	4.4	5.1	5.2	-	-	-
Индустриско производство	2.5	3.7	11.6	-2.8	1.1	6.2	5.8	6.2	17.6	12.2
Градежништво	-12.3	7.6	9.4	-18.6	18.0	23.3	29.1	101.3	33.9	-
Трговија	2.5	24.2	25.1	17.2	21.2	28.6	19.1	20.7	17.4	-
Телекомуникации	-1.0	15.6	11.1	17.1	15.9	18.1	12.1	6.4	8.9	-

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија.

Табела 4
Селектирани дејности од индустријата

Селектирани индустриски дејности (годишни промени, %)	2006	2007	2007				2008		Јуни 08	
			Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	промена, %	придонос (п.п.)
Вадење руди и камен	28.0	9.8	13.9	16.2	15.4	-3.3	11.9	13.6	24.0	1.0
Производство на прехранбени производи и пијалаци	0.1	7.7	12.0	0.6	9.5	9.6	5.3	6.0	5.0	0.8
Производство на тутунски производи	5.5	-0.8	19.0	-14.4	-16.8	41.1	13.8	15.4	0.6	0.0
Производство на предмети за облека	-3.7	-14.5	-4.6	-19.8	-17.9	-14.2	-16.5	-22.7	-24.5	-2.7
Печатење	-17.9	-12.2	13.3	-11.5	-18.2	-22.9	7.8	72.2	64.4	1.8
Производство на деривати на нафта	12.3	-2.4	20.6	-11.1	1.3	-16.8	3.3	50.9	68.9	2.2
Производство на други неметални минерали	14.0	3.8	51.5	4.2	-2.6	-15.9	-10.9	-3.2	-2.1	-0.2
Производство на основни метали	11.8	34.3	57.4	35.2	25.3	26.7	9.5	15.7	22.7	3.4
Производство на метални производи во металопреработувачката фаза, освен машини и уреди	5.7	45.6	6.0	5.4	51.7	112.0	29.7	11.8	1.2	0.0
Производство на електрични машини и апарати	3.7	-24.4	-45.1	-37.4	-12.3	1.0	45.6	64.9	22.4	0.8
Производство на други сообраќајни средства	-6.9	33.4	128.7	-48.6	74.6	50.5	9.8	143.1	284.8	1.4
Снабдување со електрична енергија, гас, пара и топла вода	-0.6	-9.5	-9.1	-20.8	-8.7	-1.1	-0.8	1.9	11.5	0.7

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија.

Табела 5
Биланс на плаќања^{1,3}
(во милиони евра)

	2007				2007	2008					2008	2008
	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4		I	II	III	IV	V		
I. Тековна сметка	41.0	51.0	8.4	-271.2	-170.9	-35.4	-76.1	-75.4	-68.7	-58.3	-187.0	-313.9
СТОКИ, нето	-211.0	-207.7	-298.4	-455.8	-1.172.8	-115.6	-131.5	-124.8	-140.0	-140.4	-371.9	-652.3
Извоз, f.o.b	558.7	641.7	605.1	635.9	2.441.5	181.3	214.8	214.8	228.0	259.0	610.8	1.097.8
Увоз, f.o.b /2	-769.7	-849.4	-903.5	-1.091.7	-3.614.3	-296.8	-346.3	-339.5	-368.1	-399.4	-982.7	-1.750.1
УСЛУГИ, нето	-1.2	1.1	23.3	2.4	25.5	8.7	-5.5	-4.0	-2.5	-0.5	-0.8	-3.8
ДОХОД, нето /5	29.7	-9.2	-37.7	-16.1	-33.4	11.0	2.0	-3.1	-1.5	-7.5	9.9	0.9
од кој: камата, нето	-2.0	-5.1	-2.5	-8.3	-17.9	0.3	-2.1	-3.6	-5.7	-8.6	-5.5	-19.7
ТЕКОВНИ ТРАНСФЕРИ, нето	223.5	266.8	321.2	198.3	1.009.8	60.4	58.9	56.5	75.3	90.1	175.8	341.3
Официјални	8.6	17.1	10.7	-12.4	23.9	0.5	4.4	2.7	4.1	6.6	7.7	18.4
Приватни	214.9	249.7	310.5	210.7	985.8	59.9	54.5	53.8	71.3	83.5	168.1	322.9
II. Капитална и финансиска сметка	-42.9	-46.9	8.9	275.2	194.3	38.2	78.2	72.5	74.1	50.9	188.9	313.9
КАПИТАЛНА СМЕТКА, нето	-1.3	1.4	3.7	-2.5	1.3	-0.3	-0.3	-0.4	0.9	0.2	-1.0	0.0
Капитални трансфери, нето	-1.3	1.5	0.6	-1.9	-1.1	-0.3	-0.3	-0.4	0.9	0.2	-1.0	0.0
Официјални	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Други	-1.3	1.5	0.6	-1.9	-1.1	-0.3	-0.3	-0.4	0.9	0.2	-1.0	0.0
Стекнување/располагање со	0.0	0.0	3.1	-0.6	2.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ФИНАНСИСКА СМЕТКА, нето	-41.6	-48.3	5.2	277.7	192.9	38.5	78.5	72.9	73.3	50.7	189.9	313.8
Директни инвестиции, нето	20.1	63.9	40.4	115.7	240.1	40.1	71.3	29.9	32.3	68.0	141.3	241.6
Портфолио инвестиции, нето	20.5	45.6	24.5	20.2	110.8	-0.9	-3.4	-3.9	-4.4	-4.2	-8.3	-16.9
Други инвестиции, нето	-87.5	-146.7	41.7	136.1	-56.3	-7.2	22.5	33.5	26.2	-0.1	48.8	75.0
Трговски кредити, нето	-33.6	-65.0	1.7	63.4	-33.5	-5.5	1.8	-4.3	24.9	0.1	-8.1	16.9
Заеми, нето	-42.3	-124.7	12.6	46.7	-107.7	-4.9	-1.2	-10.8	2.2	-27.7	-16.8	-42.3
Валутни и депозити, нето	-16.8	20.2	12.8	-10.3	5.9	-4.0	19.7	45.1	-8.3	0.3	60.8	52.8
од кои: монетарна власт, нето	0.0	0.0	0.0	-0.1	-0.2	7.4	0.1	3.2	-0.2	6.1	10.7	16.6
комерцијални банки, нето	-3.8	41.2	26.9	4.2	68.4	-9.4	19.4	37.2	-8.3	-1.5	47.2	37.4
останати сектори, нето	-12.9	-20.9	-14.0	-14.5	-62.3	-1.9	0.1	4.7	0.2	-4.3	2.9	-1.2
Други, нето	5.2	22.9	14.6	3.6	78.9	7.1	2.3	3.4	7.5	27.2	12.8	47.6
Бруто официјални резерви, (- = зголемување) /4	5.3	-11.2	-101.4	5.6	-101.8	6.5	-11.9	13.4	19.2	-13.0	8.0	14.2
III. Грешки и пропусти	2.0	-4.1	-17.2	-4.0	-23.4	-2.7	-2.1	3.0	-5.5	7.4	-1.9	0.1

1/ Претходни податоци.

2/ Увозот е прикажан на ф.о.б. паритет согласно V издание на прирачникот за платен биланс од ММФ.

Пресметката на ц.и.ф. - ф.о.б. факторот како процент од увозот ц.и.ф. изнесува 4,14%

За 2006 и 2007 година направено е и временско прилагодување за увозот на електрична енергија.

3/ Промени во методологијата: Податоците за платниот биланс за 2007 год. вклучуваат проценки на вредностите на одредени елементи во ставките директни инвестиции и доход врз основа на податоците од новиот извор на податоци (годишен прашалник за странски вложувања ДИ-22) расположиви заклучно со 2006 година

4/ Без монетарно злато и курсни разлики

5/ Од почетокот на 2008 година во податокот за доход е вклучен и износот на пресметана камата на странски должнички хартии од вредност.

Извор: Народна банка на Република Македонија.

Табела 6
Надворешнотрговска размена

	VI.2008	I-VI.2008	VI.2008		VI.2008		I-VI.2008	
			V.2008		VI.2007		I-VI.2007	
			износ	износ	%	износ	%	износ
Вкупна размена	669,2	3.623,4	-4,4	-0,7	139,3	26,3	743,9	25,8
Извоз	233,3	1.333,3	-26,0	-10,0	3,8	1,6	130,6	10,9
Увоз	435,9	2.290,1	21,7	5,2	135,6	45,1	613,2	36,6
Салдо	-202,6	-956,8	-47,7	30,8	-131,8	2,9 пати	-482,6	2,0 пати

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија.

Табела 7
Монетарни движења, јули 2008 година

	31.12.2007	31.03.2008	30.06.2008	31.07.2008	месечна промена (31.07.2008/ 30.06.2008)		годишна промена (31.07.2008/ 31.07.2007)
	остварено	остварено	остварено	остварено	во мил.ден	во %	во %
<i>во милиони денари</i>							
Парична маса М4	175.553	178.277	189.663	192.116	2.453	1,3	20,3
Готови пари во оптик	17.927	15.746	16.180	16.763	583	3,6	0,5
Денарски депозити ¹	89.077	90.102	96.889	96.886	-3	0,0	27,0
Девизни депозити	68.549	72.429	76.594	78.467	1.873	2,4	17,5
Вкупни депозити	157.626	162.531	173.483	175.353	1.870	1,1	22,6
Примарни пари ²	37.586	34.223	38.854	40.115	1.261	3,2	9,1

¹ Вклучени се и депозитни пари, депозити на општините и установи на јавен сектор.

² Вклучува задолжителна резерва на девизни депозити.

	31.12.2007	31.03.2008	30.06.2008	31.07.2008	месечна промена (31.07.2008/ 30.06.2008)		годишна промена (31.07.2008/ 31.07.2007)
	остварено	остварено	остварено	остварено	во мил.ден	во %	во %
<i>во милиони денари</i>							
Кредити на приватен сектор	124.875	137.050	149.206	153.918	4.712	3,2	41,9
Во денари	94.496	105.345	114.910	118.047	3.137	2,7	45,5
Во странска валута	30.379	31.705	34.296	35.871	1.575	4,6	31,3
Нето девизна актива на банките	15.459	12.550	10.991	10.649	-342	-3,1	-49,2

Извор: Народна банка на Република Македонија.

Табела 8
Монетарни агрегати
(во %)

во %	период во однос на претходен период								2006	годишна промена						
	2007				2008					2007				2008		
	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Јули	Кв.1		Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Јули	
M0	-6,1	8,5	2,2	15,5	-8,9	13,5	3,2	21,4	18,9	18,2	18,9	20,2	16,6	22,0	9,1	
M1	-1,4	6,0	8,3	16,3	-6,9	11,1	-2,7	17,1	22,5	18,0	22,6	31,7	24,4	30,4	21,5	
M4	4,7	9,7	3,7	8,8	1,3	6,3	1,4	24,9	26,4	32,2	29,9	29,5	25,3	21,4	20,0	
M4-денарски дел	5,1	14,1	5,9	12,2	-1,5	6,6	-0,2	30,8	33,1	44,3	43,8	42,6	33,6	24,8	20,7	

Извор: Народна банка на Република Македонија.

Табела 9

Депозити на приватниот сектор*
(во милиони денари)

		состојба		месечна промена		годишна промена	
		31.07.2008		износ	%	износ	%
Вкупни депозити на приватен сектор		144.993		3.938	2,8	23.701	19,5
Денарски депозити	Население	36.444		-131	-0,4	4.823	15,3
	Претпријатија	26.610		2.375	9,8	5.839	28,1
	Вкупно	66.526		2.065	3,2	12.006	22,0
Девизни депозити	Население	58.851		1.804	3,2	10.849	22,6
	Претпријатија	19.415		45	0,2	873	4,7
	Вкупно	78.467		1.873	2,4	11.695	17,5
Вкупни депозити на население		95.295		1.673	1,8	15.672	19,7
Вкупни депозити на претпријатија		46.025		2.420	5,5	6.712	17,1

* Денарските депозити се без депозитните пари.
Извор: Народна банка на Република Македонија.

Табела 10

Кредити на приватниот сектор
(во милиони денари)

		состојба		месечна промена		годишна промена	
		31.07.2008		износ	%	износ	%
Вкупни кредити на приватен сектор		153.918		4.712	3,2	45.453	41,9
Денарски кредити	Население	57.023		1.676	3,0	18.757	49,0
	Претпријатија	60.694		1.427	2,4	18.084	42,4
	Вкупно	118.047		3.137	2,7	36.909	45,5
Девизни кредити	Население	4.023		343	9,3	2.055	104,4
	Претпријатија	31.830		1.234	4,0	6.482	25,6
	Вкупно	35.871		1.575	4,6	8.544	31,3
Вкупни кредити на население		61.046		2.019	3,4	20.812	51,7
Вкупни кредити на претпријатија		92.524		2.661	3,0	24.566	36,1

Извор: Народна банка на Република Македонија.

Табела 11

Кредити на населението

		2006				2007				2008		
		Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Јули
Рочна структура на кредитното портфолио на населението (во %)	Краткорочни	25,0	24,8	24,4	25,1	26,8	27,7	29,2	29,2	29,9	30,2	30,1
	Долгорочни	75,0	75,2	75,6	74,9	73,2	72,3	70,8	70,8	70,1	69,8	69,9
Кредити на население според намена (годишни промени, во %)	Станбени кредити	37,1	33,5	35,4	40,1	43,4	45,7	48,2	47,7	48,4	53,3	54,0
	Рамковни кредити	63,9	68,1	84,9	103,7	125,2	136,9	131,4	112,3	89,6	72,1	64,3
	Кредити за други намени	32,6	26,8	26,0	31,0	33,9	38,8	45,5	48,7	53,2	45,8	41,8

Извор: Народна банка на Република Македонија

Табела 12
Кредити на претпријатијата

		2006				2007				2008		
		Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Јули
Гочна структура на кредитното портфолио на претпријатијата (во %)	Краткорочни	54,4	53,8	51,0	48,6	47,1	46,0	46,2	43,9	44,9	44,6	44,5
	Долгорочни	45,6	46,2	49,0	51,4	52,9	54,0	53,8	56,1	55,1	55,4	55,5
Кредити на претпријатија (годишни промени, во %)	Краткорочни	0,8	13,0	11,1	11,9	8,9	5,9	20,4	17,2	27,0	30,7	33,5
	Долгорочни	36,1	34,0	30,8	41,1	45,7	44,6	45,8	41,6	38,4	38,2	38,3
	Денарски	3,4	14,3	14,2	21,3	22,6	20,2	32,9	29,9	37,4	42,2	42,4
	Девизни	42,0	38,5	31,0	32,4	31,4	30,2	32,6	29,4	25,6	22,2	25,6

Извор: Народна банка на Република Македонија.

Табела 13
Текови на креирање и повлекување ликвидност

	31.12.2007	31.07.2008	13.08.2008	кумулативно I - VII. 2008	13.08.2008 / 31.07.2008
	состојби			текови	
<i>во милиони денари</i>					
Ликвидни средства на банките (сметки на банките кај НБРМ)	10.415	11.080	11.098	665	18
Автономни фактори (вкупно):	84.009	79.306	81.441	-4.701	2.033
Готови пари во оптик	17.969	16.811	17.698	1.158	-887
Девизни трансакции на НБРМ	73.958	73.283	73.589	-675	306
Денарски депозити на државата кај НБРМ	-9.842	-13.869	-12.091	-4.027	1.778
Готовина во благajна на банките	1.924	3.081	2.245	-1.157	836
Монетарни инструменти:	-25.555	-19.931	-21.793	5.624	-1.862
Аукции на благајнички записи	-20.995	-19.931	-21.793	1.064	-1.862
Државни хартии од вредност за монетарни цели	-4.560	0	0	4.560	0
Останато	-8.253	-8.511	-8.664	-258	-153

*последните расположливи податоци се однесуваат на 13.08.2008 година.

Извор: Народна банка на Република Македонија.

Табела 14
Каматни стапки

	јули 2008 година	месечна промена	годишна промена
	во %	во процентни поени	
Каматна стапка на аукциите на благајнички записи (28 дена)	7,0	0,0	1,9
Просечна пондерирана каматна стапка на пазарот на пари (МБКС)*	4,6	0,1	1,1
Каматна стапка на државни записи со рок на достасување од три месеци	7,3	0,2	1,9
	јуни 2008 година	месечна промена	годишна промена
	во %	во процентни поени	
Пондерирани активни каматни стапки на банките	9,7	0,1	-0,5
Пондерирани пасивни каматни стапки на банките	5,8	0,1	1,0

*се однесува на билатералните тргувања.
Извор: Народна банка на Република Македонија.